

door aanplakking in het polikliniek-lokaal en, bij twijfel, door onderzoek van den leider der polikliniek naar de omstandigheden van de zieken wordt gehandhaafd, dat de artsen hun zieken zoo weinig mogelijk naar de stedelijke poliklinieken zenden en daarentegen zooveel mogelijk naar de onderwijs-poliklinieken. Op deze regelen kan uitzondering worden gemaakt, indien dit dienstig kan zijn voor de belangen van onderwijs, wetenschappelijk onderzoek of openbare gezondheid. (*Deutsche med. Wochenschr.*).

ONDUIDELIJKE ATTESTEN. — Het Duitsche Reichversicherungsamt klaagt over den vagen inhoud van sommige geneeskundige attesten, bijv. een, waarin wordt gezegd, dat een sollicitante naar invalidenrente klaagt over pijn in de leden, vooral bij wisseling van weer, en over algemeene zwakte; dat zij verder aan rheumatisme en een hoogen graad van bloedarmoede lijdt, dat haar inwendige organen in orde zijn en dat haar arbeidsvermogen 50 pCt. is verminderd, terwijl bij goede verpleging en een verstandige levenswijze verbetering is te verwachten.

De *Münch. med. Wochenschr.* zegt, dat het Reichversicherungsamt „met recht” er op wijst, dat hierin geen duidelijke aanwijzing wordt gevonden, of de dame in quaestie invalide is in den zin der wet. Maar, zou men geneigd zijn te vragen: is de *natuur* dan altijd duidelijk in den zin der wet? De arts, die altijd een zuiver gestelde anatomische, physiologische of functioneele diagnose weet mede te deelen, geldt voor zeer wetenschappelijk, en is dit ook, als er voor zulk een diagnose ook grond bestaat. Maar als hij een vraag van den lijder, den rechter, de rijksverzekeringsbank en al de velen, die (niet zonder ons toedoen) ons van alwetendheid zijn gaan verdenken, met nauwkeurigheid beantwoordt, terwijl de natuur nog niet heeft verkozen, zulk een nauwkeurig antwoord te geven, dan mag hij niet langer voor wetenschappelijk doorgaan. Dan is wetenschappelijker de man, die „met recht” niet meer zegt dan hij weet, al mag dan de vrager „met recht” zijn antwoord onbevredigend vinden. Dit mogen wij ons wel voor oogen houden als straks meer en meer takken van staatsverzekering steun gaan verlangen van onze zeer onvolmaakte kennis, terwijl nu reeds telkens enquêtes op maatschappelijk gebied om onze „gezaghebbende” mededeelingen aankloppen en zich daarop willen beroepen, en statistieken van sterfte en ziekte zich geheel verlaten op de juistheid der door ons opgegeven ziektenamen.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

GONORRHOEA EN SPECIFICITEIT.

Door uitstедigheid lazen wij VAN CALCAR's antwoord te laat, om in het vorige nummer van dit Tijdschrift eenige opmerkingen hierover te maken.

Dit antwoord n.l. heeft ons geenszins voldaan. Immers maakten wij drie en niet twee opmerkingen. Op onze vraag of de phagocytose der ettercellen bij de bewuste staphylococcen, — met al hun beschreven ontardingsverschijnselen — op één lijn gesteld mag worden met de nog onverklaarde

eigenschap van gonococcen om in cellen te gaan liggen, kregen wij geen antwoord.

Verder blijkt uit VAN CALCAR's antwoord duidelijk, dat zijn gemodificeerde staphylococcen — althans voorloopig — GRAM-positief bleven. Immers lezen wij, dat VAN CALCAR zich voorstelt eerst beteekenis te mogen hechten aan de reactie van GRAM, nadat de cultuur lang van ureter op ureter is overgeënt. Dat hij deze proeven in werkelijkheid heeft genomen, konden wij noch in het oorspronkelijke artikel, noch in zijn repliek vinden. Ons vermoeden, dat de bewuste staphylococcen zich in dit hoofdkenmerk van de gonococcen onderscheiden, wordt dus door hem bevestigd.

Ook lazen wij, dat VAN CALCAR aan de biologische reacties van sommige mikroorganismen, met name de pneumococcen, geen waarde hecht, en wij begrijpen, dat hij dezen regel ook op de staphylococcen en gonococcen zou willen toepassen. Ons dunkt echter, dat hij zich op deze wijze wel wat al te gemakkelijk van de nauwkeurige proeven van DE CHRISTMAS afmaakt.

's-Gravenhage,
17 October 1908.

G. VAN HOUTUM.
L. POLAK DANIELS.

ONS ONDERSTEUNINGSFONDS.

Naar aanleiding van het 2 Oct. 1908 door collega dr. s. J. HALBERTSMA in zake het ondersteuningsfonds geschrevene het volgende.

Met respect voor den sympathieken grondtoon, die spreekt uit dit stuk, meent ondergeteekende dat de *manier*, die daarin wordt aangeraden om ons cachectisch fonds te genezen, een te weinig radicale is. Al is een enkel, eenjarig, lid der Maatschappij niet bekend met het fonds, de groote, groote meerderheid is het wèl. Al richt men, zooals dr. JUDA wil, zich „persoonlijk tot de menschen”, men heeft zich al zoo dikwijls persoonlijk tot de menschen gericht! Al spreekt dr. MARI jaarlijks „een opwekkend woord” en al gaat prof. TREUB alle jaren met zijn welmeenenden bedelhoed rond, juist dit jaar op jaar rondgaan en de niettemin ook jaarlijks daarna gehoorde klachten bewijzen het absoluut onvoldoende.

Om al welke redenen ondergeteekende zou willen vragen of niet het stuk van dr. HALBERTSMA een duidelijke aanwijzing moet zijn voor de honderden onverschillige leden der Maatschappij, die het voorstel Alkmaar lieten vallen, dat, waar onze Maatschappij nog steeds machteloos is tot *voldoende* ondersteuning, daar de oprichters van *Societas* en *Unitas Medicorum* een weg hebben aangewezen, die *zonder eenige geldelijke opoffering* voert tot het doel en meer dan dat?

Waar telkens blijkt, dat men bang is meer verplichte bijdragen van de leden onzer Maatschappij te vorderen, uit vrees leden te verliezen, is het dunkt mij een geschikte tijd en plaats nogmaals te wijzen op *Unitas Medicorum* en *Societas Medicorum*, met een opwekking zich daarbij aan te sluiten.

„Het doel en de strekking van ons ondersteuningsfonds zijn te weinig bekend”, zegt collega HALBERTSMA. Eenigszins varieerend zegt ondergeteekende: het doel en de strekking van *Societas Medicorum* zijn te weinig bekend.

Beetsterzwaag, October 1908.

TH. DE GROOT.